

JONAS BASANA VIČIUS

Martynas Urbutis, IIIg kl.

Ką aptarsime?

1. Biografija
2. Veiklą Lietuvoje
3. Asmenybė
4. Kūryba
5. Įvertinimas
6. Šaltiniai

Biografija

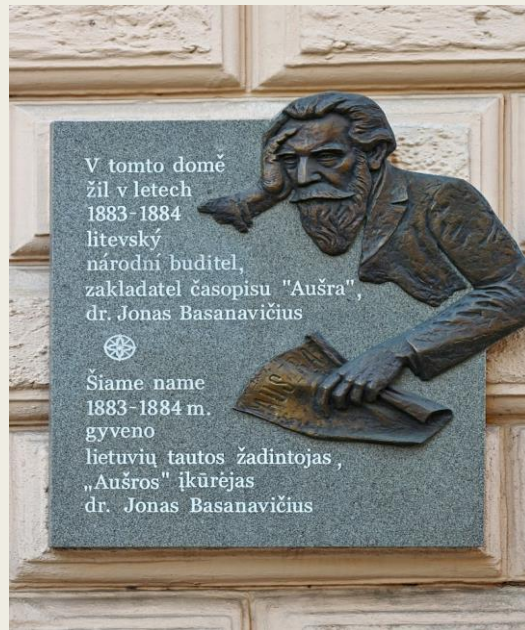
- Gimė pasiturinčių ūkininkų šeimoje 1851 m. lapkričio 23 d., Ožkabaliuose, Bartninkų valsčius, Vilkaviškio apskritis.
- Pradžioje Jonas mokėsi pas kaimo mokytoją (daraktorių), vėliau jį leido į Lukšių pradžios mokyklą. 1868 m. buvo priimtas į Marijampolės keturklasę miesto mokyklą.
- Nesutiko su tėvais ir nėjo mokytis į kunigų seminariją ir išvyko tęsti mokslų į Maskvos universiteto Istorijos-filologijos fakultetą, bet po to mokėsi mediciną.
- Tyrė Lietuvos istoriją, lietuvių kultūrą, kalbą, rinko tautosaką, rūpinosi liaudies švietimu, lietuviškos spaudos draudimo panaikinimu. 1874 m. parengė lietuvišką elementorių, bet negavo leidimo spausdinti.
- Susitaręs su bulgarų vyriausybe, 1880 m. sausio mėn., išvyko į Bulgariją. 1879–1882 m. buvo Lom Palankos ligoninės direktorius ir apygardos gydytojas.

Biografija

- Turėdamas pastovų darbą, jis toliau rūpinosi lietuvių reikalais: rašė straipsnius į lietuviškus laikraščius – „Lietuvišką Ceitungą“ ir „Naują Keleivį“.
- Trumpam buvo grįžęs į Lietuvą, čia inicijavo „Aušros“ laikraščio leidimo pradžią ir po to vėl išvyko į Prahą, kur tobulinosi kaip gydytojas.
- Gyvendamas Prahoje nuo 1882 m. gruodžio iki 1884 m. vasario, su keliais kitais bendradarbiais parengė spaudai pirmąjį „Aušros“ numerį. Iš Prahos organizavo pirmojo numerio leidimą Lietuvai.
- Prahoje jis taip pat susipažino su savo būsima žmona – Čekijos vokietaite Gabriele Eleonora Mohl. Jiedu susituokė 1884 m. balandžio 15 d. Vienoje.
- Dėl finansinių sunkumų Basanavičius buvo priverstas grįžti į Bulgariją. Į J. Basanavičių buvo pasikėsinta, jis buvo dukart peršautas, bet sužeidimai nebuvo mirtini. Spėjama, kad pasikėsinimo motyvai buvo politiniai.

Biografija

- 1889 m. nuo džiovos mirė J. Basanavičiaus žmona Eleonora. Po Eleonoros mirties, 1892 m. persikėlė į Varnos miestą. Ten, nepaisydamas savo ligos, jos tyrinėjo archyvų ir bibliotekų medžiagą, ieškodamas duomenų apie Lietuvos praeitį.
- 1891 m. priėmė Bulgarijos pilietybę, o nuo 1893 m. dirbo Bulgarijos kunigaikščio Ferdinando rūmų gydytoju.

Veikla Lietuvoje

- J. Basanavičiaus pastangomis vyko organizuoti archeologiniai kasinėjimai įvairiose Lietuvos vietose
- 1917 m. rugsėjo 18-22 d. Vilniuje vykusioje Lietuvos visuomenės atstovų konferencijoje, buvo išrinkta Lietuvos Taryba.
- 1918 m. vasario 16 d. išsipildė ilgai laukta J. Basanavičiaus svajonė – jo pirmininkaujami 20 Lietuvos Tarybos narių paskelbė Lietuvos nepriklausomybę. J. Basanavičius pirmasis pasirašė Nepriklausomybės aktą.

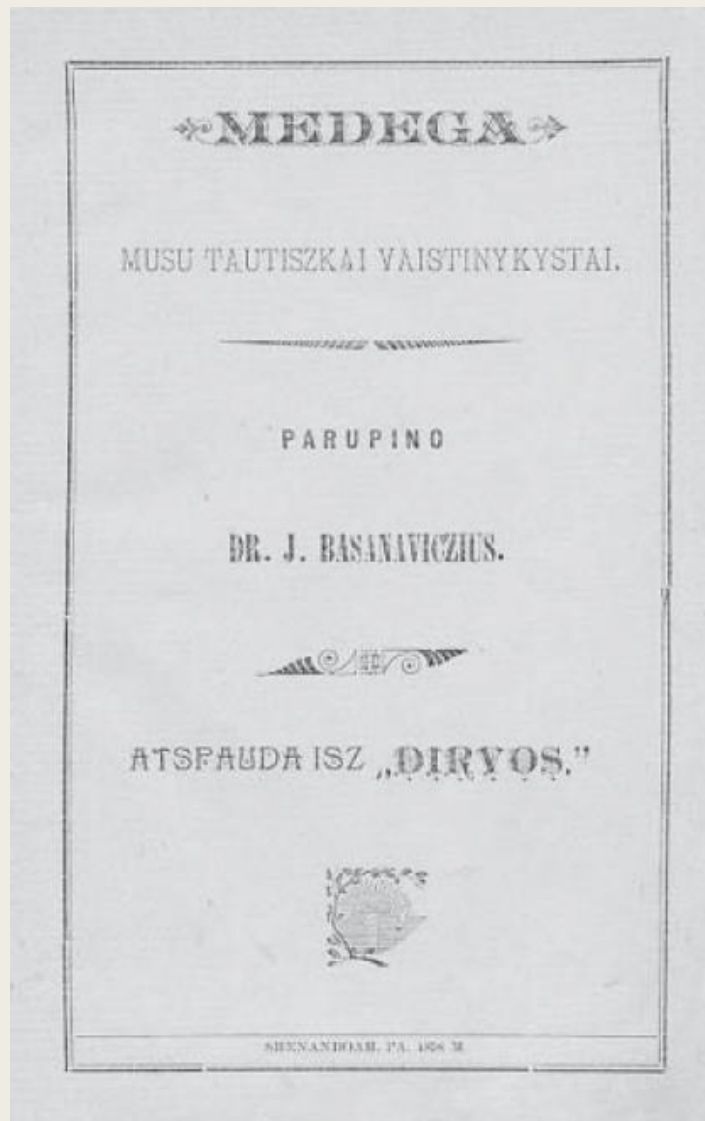
Asmenybė

- Jono Basanavičiaus asmenybė buvo labai ryški, jis visą gyvenimą siekė savo tikslo, ėjo mokslus, kovojo dėl Lietuvos laisvės ir garbės. Jis dažnai yra vadinamas "Tautos Patriarchu."
- Asmeninis gyvenimas nebuvo toks sėkmingas, jo mylimoji žuvo anksti.
- Pačio J. Basanavičiaus sveikata nebuvo pati geriausia, bet jis nepalūžo.
- Jis visą gyvenimą laukė kada Lietuva taps nepriklausoma valstybė, bet ironiškai mirė 1927 m. vasario 16 d., Vilniuje (Lenkijos karalystėje), per Lietuvos nepriklausomybės devintąją sukaktį.

Kūryba

Parašė apie 40 studijų iš istorijos, archeologijos, kultūros istorijos, etnografijos, folkloristikos, kalbotyros, sanitarijos, apie 140 įvairių straipsnių. Sudarė ir išleido tautosakos rinkinių. Taip pat J. Basanavičius subūrė Lietuvių mokslo draugiją.

- *Lietuviškos pasakos, tautosakos rinkinys, 2 d., 1898–1902 m.*
- *Ožkabalių dainos, 2 t., 1902 m.*
- *Iš gyvenimo vėlių bei velnių, 1903 m.*
- *Lietuviškos pasakos įvairios, 4 d., 1903–1905 m.*
- *Lietuviškai–trakiškos studijos, 1898 m.*
- *Levas lietuvių pasakose ir dainose, išleista 1919 m.*
- *Apie trakų prygų tautystę ir jų atsikėlimą Lietuvon, 1921 m.*
- *Iš lietuvių gyvenimo 1915–1917 m. po vokiečių jungu, 1919 m.*

Knyga „Medega musu tautiszka vaistinkystai“
(1898 m.)

Įvertinimas

- Už nuopelnus Lietuvai, dr. J. Basanavičiui gyvam esant buvo skirta valstybinė pensija. Kauno Vytauto Didžiojo universitetas išrinko jį savo garbės nariu ir profesoriumi. Po mirties Kauno karo ligoninė, kurioje jis gydėsi, buvo pavadinta jo vardu. Daugelis miestų įamžino jo atminimą paminklais bei biustais, atsirado Jono Basanavičiaus vardu pavadintų gatvių, aikščių, parkų ir įvairių visuomeninių pastatų.
- Vėliau jo atvaizdas pavaizduotas ant 50 litų banknoto.

J. Basanavičiaus gatvė Palangoje

Šaltiniai

- <http://kalbam.lt/?s=Jonas+Basanavi%C4%8Dius>
- https://lt.wikipedia.org/wiki/Jonas_Basanavi%C4%8Dius
- https://lt.wikipedia.org/wiki/Jonas_Basanavi%C4%8Dius#/media/File:%D0%9B%D0%BE%D0%BC_%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BC%D0%BA%D0%B0.jpg
- [https://lt.wikipedia.org/wiki/Jonas_Basanavi%C4%8Dius#/media/File:Jonas_Basanavicius_\(1851-1927\)_cropped.jpg](https://lt.wikipedia.org/wiki/Jonas_Basanavi%C4%8Dius#/media/File:Jonas_Basanavicius_(1851-1927)_cropped.jpg)
- https://www.google.com/search?q=jonas+basanavicius&rlz=1C1GCEA_enLT778LT778&oq=jonas&aqs=chrome.0.69i59j69i57j69i60j0l3.1887j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8
- <http://www.knygadvaris.lt/?id=14&lang=lt>
- https://www.palangatic.lt/data/tourism_objects/large/Basanaviciaus_gatve_en_Palanga_2.jpg